

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislaki sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

Yhdyskuntarakentamislaki on osa Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) kokonaisuudistusta. Uudistuksessa MRL korvataan neljällä uudella lailla: rakentamislaki, alueidenkäyttölaki, yhdyskuntakehittämislaki ja yhdyskuntarakentamislaki. Lisäksi kunnossapitolaki tuodaan osaksi yhdyskuntarakentamislakia. Hallituksen esitys laiksi on tarkoitus antaa eduskunnalle vuonna 2026. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2028.

Hallituksen esityksen mukaan laissa yhdyskuntarakentamisesta säädetään kuntien katujen ja muiden yleisten alueiden suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta, teknisten verkkojen sijoittamisesta kuntien yleisille alueille, katutöiden ohjaamisesta sekä hulevesien käsittelystä rakennetussa ympäristössä.

Esityksen mukaan lain tavoitteena on järjestää kunnan yleisten alueiden suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito siten, että luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle ja edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä. Suomen museoliitto pitää näitä tavoitteita myönteisinä.

Kulttuuriympäristön ja kaupunkikuvan vaaliminen on sisältyy yleisiin säännöksiin omana pykälänään (4 §). Suomen museoliitto pitää 4 § sisältöä tärkeänä, mutta esittää pykälään lisättäväksi lausuntomenettelyn, jonka mukaan kunnan pitää pyytää lausunto alueelliselta vastuumuseolta silloin, kun toimenpide kohdistuu arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

-

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

10 § säädetään suunnittelun yleisistä vaatimuksista, joiden mukaan kunnan yleisen alueen suunnittelussa on otettava huomioon myös kulttuuriympäristön arvojen säilyminen. Suomen museoliitto pitää 10 § sisältöä kannatettavana. Näkemyksemme mukaan on myös tärkeää, että taloudellisen kestävyuden mukaiset ratkaisut tukevat kulttuurista kestävyyttä kulttuuriympäristöarvojen vaalimisessa. Taloudelliset arvot eivät kuitenkaan saa syrjäyttää kulttuuriympäristön arvoja.

13 § säädetään yleisen alueen suunnitelmaan liitettävästä selostuksesta, jossa pitää kuvata edellä 10 § esitettyjen vaatimusten täyttäminen mukaan lukien kulttuuriympäristön arvojen säilyminen. Tämä säännös vahvistaa Suomen museoliiton näkemyksen mukaan kulttuuriympäristöarvojen huomioon ottamisen kunnan yleisen alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

-

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaikaa.

En osaa sanoa

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

-

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

30 § säädetään kunnan yleisten alueiden kunnossapidosta. Suomen museoliitto pitää tärkeänä ja kannatettavana, että pykälässä säädetään yleisten alueiden kunnossapitotoimien yhteydessä kulttuuriperintöarvojen vaalimisesta alueilla, jotka ovat kulttuurihistoriallisesti, arkeologisesti tai maisemallisesti arvokkaita.

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

-

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

En osaa sanoa

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

-

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehdoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Suomen museoliiton näkemyksen mukaan lakiesityksessä oleva lupamenettely sekä kuntien oikeus laatia käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa sekä oikeus kieltää työ tukevat lakiehdotuksessa muualla esitettyjä vaatimuksia kulttuurihistoriallisten arvojen ja kaupunkikuvan vaalimisesta. Säädökset ovat tärkeitä rakennetun kulttuuriympäristön, arkeologisen kulttuuriympäristön ja kulttuurimaiseman vaalimisen ja suojelun näkökulmasta.

Yleisillä alueilla tehtävien töiden ennakoitavuudella, töiden ja aikataulujen yhteensovittamisella tai aloitusajankohdan siirtämisellä voidaan mm. vähentää arkeologisten kohteiden tutkimuksia, mikä vaikuttaa tarvittavien taloudellisten resurssien määrään sekä suojelusta vastaavien viranomaisten työhön. Toisaalta taloudellisten resurssien tarve voi kasvaa, mikäli selvitetään kunnan yleisten alueiden kulttuuriympäristöön ja maisemaan liittyviä arvoja.

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

-

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

-

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

-

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

-

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

-

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

Jossain määrin puutteellisena

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

Kyllä, tarkenna, mitä osaa tai osia vaikutusten arvioinnista tulisi täydentää tai mitä aihetta koskeva puuttuva arviointi lisätä. [Vaikutusten arviointia kulttuuriympäristön näkökulmasta on tehty, mutta arvioinnit ovat liian suppeita.]

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

-

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

Suomen museoliitto huomauttaa, että lain tulee olla yksiselitteinen kulttuuriympäristön vaalimiseksi tarvittavien selvitysten ja vaikutusten arvioinnin osalta. Suomen museoliitto kiinnittää huomiota lakiesityksen 83 § perusteluun, jonka mukaan alueellista vastuumuseota ei pidetä viranomaisena vaan asiantuntijana kulttuuriympäristöön, erityisesti rakennettuun ympäristöön ja arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvissä asioissa toimialueellaan. Suomen museoliitto huomauttaa, että alueelliset vastuumuseot on määritelty vastikään säädetyn rakentamislain yhteydessä Museoviraston ohella museoviranomaisiksi ja säädettävän lainsäädännön pitäisi olla tältä osin yksiselitteistä ja yhtenevää.

Havu Petra
Suomen museoliitto ry

Tokila Leena
Suomen museoliitto ry